

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2022 г. населението на област Пазарджик е 226 209 души, което представлява 3.5% от населението на България и нарежда областта на 8-мо място по брой на населението непосредствено след областите София (столица), Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора, Благоевград и София (област). В сравнение с 2021 г. населението на областта намалява с 1 416 души, или с 0.6% (за 2021 г. е било 227 625).¹

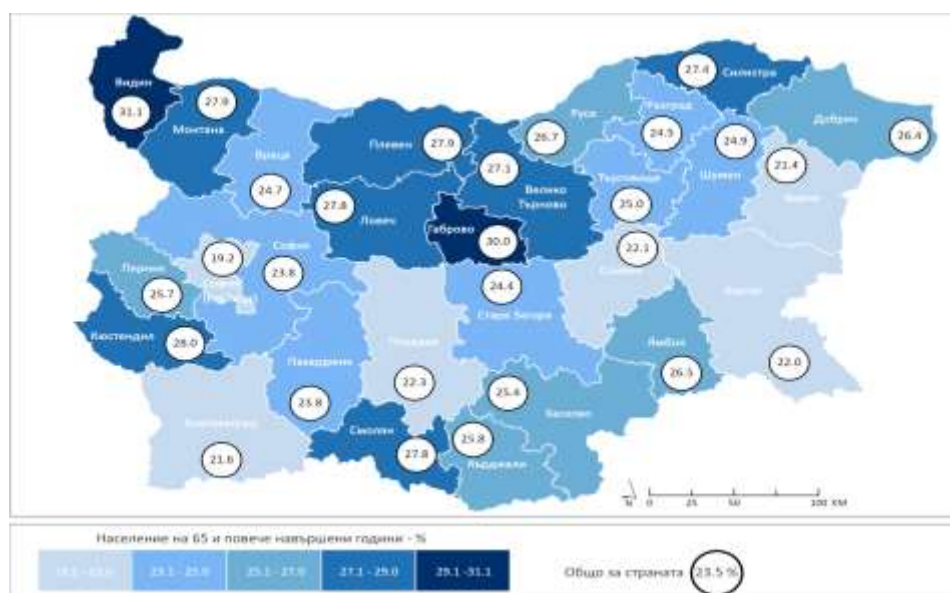
Мъжете са 109 829 (48.6%), а жените - 116 380 (51.4%), или на 1 000 мъже се падат 1 060 жени.

В края на 2022 г. лицата на 65 и повече навършени години са 53 920, или 23.8% от населението на страната

Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 28.2%, а на мъжете - 19.2%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

В регионален аспект делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-висок в областите Видин (31.1%), Габрово (30.0%) и Кюстендил (28.0%). Общо в двадесет и две области този дял е над средния за страната. Най-нисък е делът на възрастното население в областите София (столица) - 19.2%, Варна - 21.4%, и Благоевград - 21.6%.

Фиг. 1. Относителен дял на населението на 65 и повече навършени години към 31.12.2022 г. по области

¹ За всички сравнения с предходната година е използвано ревизирано население към 31.12.2021 г., което е изчислено като към броя на населението от Преброяването към 07.09.2021 г. са добавени данните за естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 година

Към 31.12.2022 г. децата до 15 години в страната са 32 111, или 14.2% от общия брой на населението в област Пазарджик.

Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в областите Сливен - 18.9%, Ямбол - 15.2%, и Бургас - 15.1% от населението на областта. Общо в осемнадесет области този дял е под общия за страната, като най-нисък е в областите Смолян - 10.8%, Видин - 11.5% и Габрово - 11.8%.

Към 31.12.2022 г. **общият коефициент на възрастова зависимост² в област Пазарджик е 61.4%**, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. Коефициентът в градовете е 61.5%, а в селата - 61.2%. Във всички области на страната този показател е над 50.0%. Най-ниска е стойността на коефициента в София (столица) - 51.4%, а най-висока в областите Видин - 74.5%, Габрово - 71.8%, и Ямбол - 71.4%.

Застаряването на населението води до повишаване на неговата **средна възраст**, която за област Пазарджик през 2022 година е 45.7 г., като при мъжете е 43.5 г., а при жените - 47.8 г. Средната възраст на населението в градовете е 45.7 години, а в селата - 45.8 години.

Променя се броя и относителния дял на населението в **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени³ при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2022 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години и 10 месеца за жените и 64 години и 5 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2022 г. е 130 685 души, или 57.8% от населението на областта, като мъжете са 70 030, а жените - 60 655.

Към края на 2022 г. над трудоспособна възраст са 61 124 души, или 27.0%, а под трудоспособна възраст - 34 400 души, или 15.2% от населението на областта.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2022 г. коефициентът на демографско заместване е 57 за област Пазарджик.

Най-благоприятна е стойността на показателя в областите Сливен - 87, София (столица) - 80, и Варна - 77 лица. Най-нисък е този показател в областите Смолян - 42, Кърджали - 47, и Силистра и Перник, където 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, се заместват от 54 лица, влизащи в трудоспособна възраст.

Териториално разпределение

Към 31.12.2022 г. в градовете живеят 4 746 710 души, или 73.6%, а в селата - 1 701 000 души, или 26.4% от населението на страната.

Към края на 2022 г. населените места в България са 5 256, от които 257 са градове и 4 999 - села.

Населените места без население са 205. Най-голям е техният брой в областите Велико Търново - 69, Габрово - 68, и Кърджали, Кюстендил и Смолян - по 9.

² Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

³ Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГ
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - ПАЗАРДЖИК“

Най-малка по население е област Видин, в която живеят 72 754 души, или 1.1% от населението на страната, а най-голяма е област София (столица) - 1 280 334 души (19.9%). Четири са областите с население над 300 хил. души, като в първите три от тях - София (столица), Пловдив и Варна, живее повече от една трета от населението на страната (36.3%).

Табл 1. Население по области към 31.12.2022 година

Области	Население към 31.12.2022 - брой	Население към 31.12.2022 - %	Прираст на населението - брой	Прираст на населението - %
Общо за страната	6447710	100.0	-34774	-0.5
Благоевград	288161	4.5	-2055	-0.7
Бургас	378596	5.9	-427	-0.1
Варна	430847	6.7	-356	-0.1
Велико Търново	204033	3.2	-2362	-1.1
Видин	72754	1.1	-1483	-2.0
Враца	148874	2.3	-2156	-1.4
Габрово	95957	1.5	-1451	-1.5
Добрич	147208	2.3	-1795	-1.2
Кърджали	142508	2.2	1714	1.2
Кюстендил	108703	1.7	-1600	-1.5
Ловеч	113356	1.8	-1790	-1.6
Монтана	116172	1.8	-1941	-1.6
Пазарджик	226209	3.5	-1416	-0.6
Перник	111746	1.7	-1537	-1.4
Плевен	220346	3.4	-3164	-1.4
Пловдив	631516	9.8	-244	0.0
Разград	101107	1.6	-922	-0.9
Русе	189623	2.9	-2691	-1.4
Силистра	95614	1.5	-1212	-1.3
Сливен	170583	2.6	-912	-0.5
Смолян	93354	1.4	-1798	-1.9
София	227610	3.5	-2550	-1.1
София (столица)	1280334	19.9	5796	0.5
Стара Загора	291852	4.5	-2617	-0.9
Търговище	96201	1.5	-818	-0.8
Хасково	207439	3.2	-2925	-1.4
Шумен	149628	2.3	-787	-0.5
Ямбол	107379	1.7	-1275	-1.2

В сравнение с 2021 г. единствено област Кърджали и София (столица) увеличават населението си съответно с 1.2 и 0.5%. При всички останали области има намаление, като най-голямо е за областите Видин - с 2.0%, Смолян - с 1.9%, Монтана и Ловеч - с по 1.6%.

Неравномерно е разпределението на населението и по общини. В 83 общини с население под 6 000 души живеят едва 4.7% от населението на страната. В същото време в осемте общини с население над 100 хил. души живеят 40.7% от населението на страната. Най-голяма по население е Столична община (1 280 334), следвана от общините Пловдив (321 824) и Варна (319 900). Най-малката община е Трекляно - 470 души.

В 1 249, или в 23.8% от населените места, живеят от 1 до 49 души включително.

С население над 100 хил. души са шест града в страната, в които живеят 35.0% от населението на страната.

Към края на 2022 г. населените места в област Пазарджик са 118, от които 13 са градове и 105 - села. В шест населени места, или в 5.1% живеят от 1 до 50 души, включително. В съответствие с административно-териториалното устройство областта е разделена на 12 общини.

В края на 2022 г. в градовете живеят 138 966 души, или 61.4% от населението на областта, а в селата - 87 243 или 38.6%. Разпределението на населението между градовете и селата в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение.

С население над 10 хил. души са шест общини в областта, в които живее 85.5% от населението на областта.

Най-малка по брой на населението е община Стрелча, в която живеят 4 319 души, или 1.9% от населението на областта, а най-голяма е община Пазарджик - 90 309 души (39.9%).

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2022 г. в област Пазарджик са регистрирани 2 015 родени деца, като от тях 2 004 **(99.5%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 53 деца, или с 2.6%.

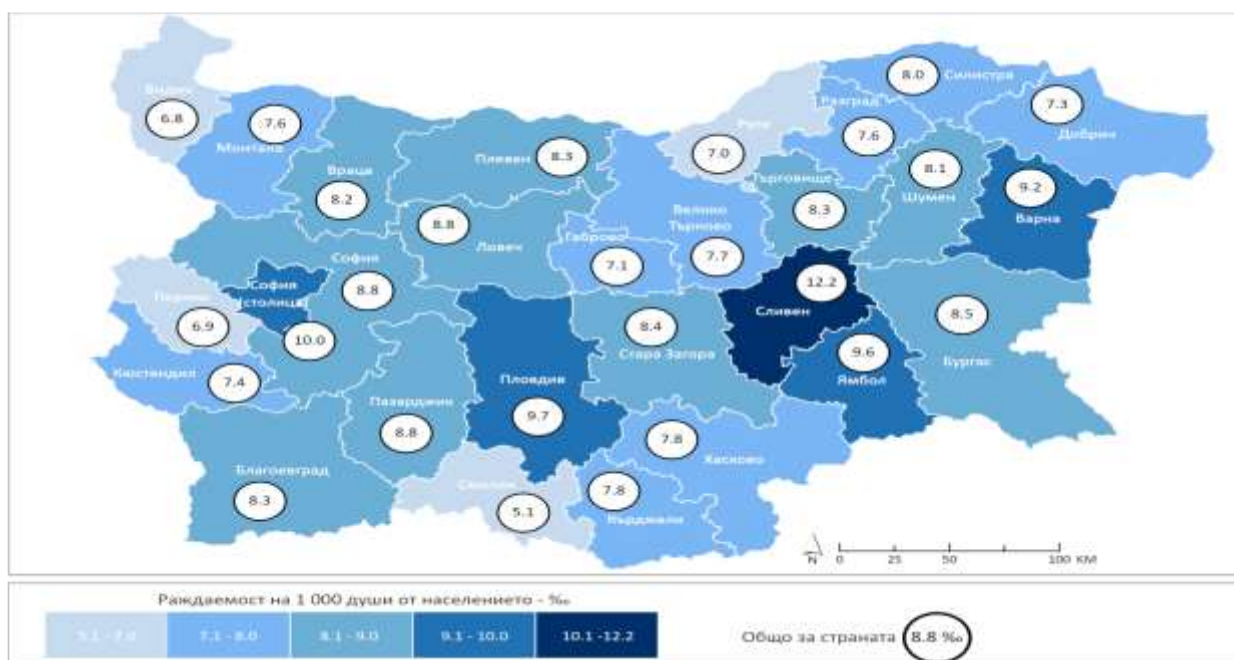
Броят на живородените момчета (1 031) е с 58 по-голям от този на живородените момичета (973), или на 1 000 живородени момчета се падат 944 момичета.

Коефициентът на общата раждаемост⁴ през 2022 г. е 8.8 ‰. В градовете и селата живородените са съответно 1 247 и 757 деца, а коефициентът на раждаемост е 9.0‰ в градовете и 8.6‰ в селата.

В регионален аспект най-висока е раждаемостта в областите Сливен - 12.2‰, София (столица) - 10.0‰, и Пловдив - 9.7‰. В двадесет области раждаемостта е по-ниска от средната за страната, като най-ниски стойности се наблюдават в областите Смолян - 5.1‰, Видин - 6.8‰, и Перник - 6.9‰.

⁴Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

Фиг. 2. Коефициент на раждаемост по области през 2022 година

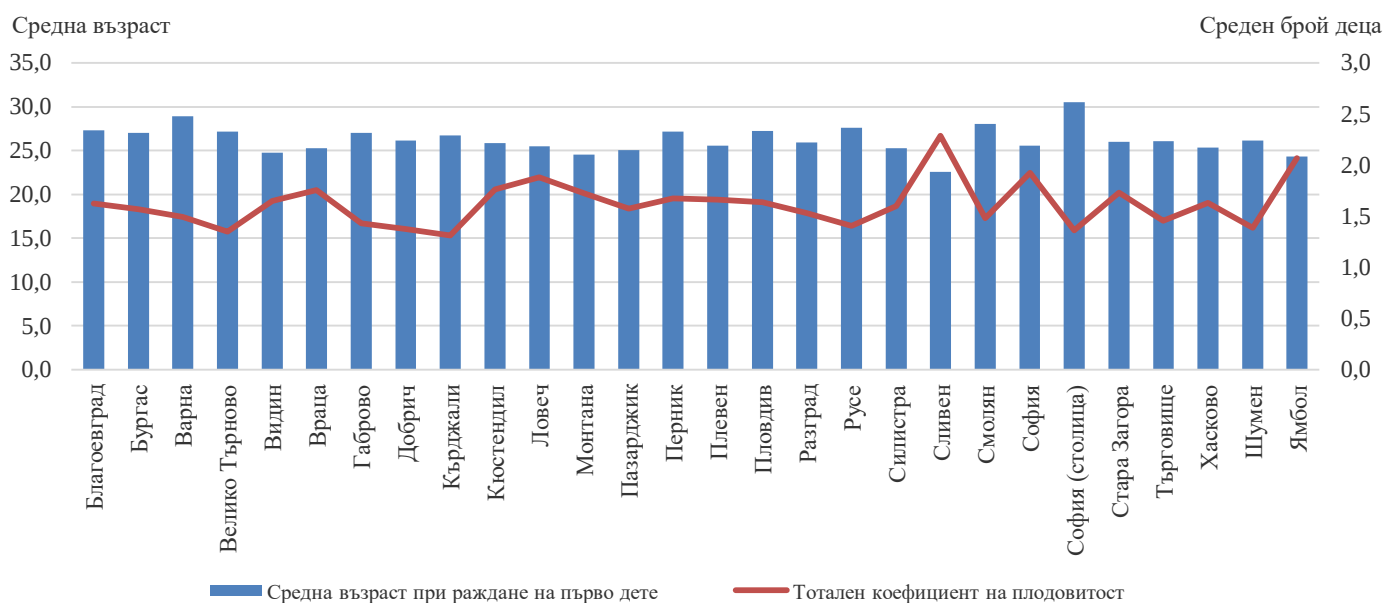

Тоталният коефициент на плодовитост⁵ е един от основните показатели, характеризирани плодовитостта на жените. През 2022 г. средният брой живородени деца от една жена в област Пазарджик е 2.02, като нараства с 0.45 спрямо 2021 година. През 2022 г. в област Пазарджик средната възраст на жените при раждане на първо дете е 25.0 години, при 27.6 години за страната.

В регионален аспект средната възраст при раждане на първо дете варира от 22.5 години за област Сливен до 30.7 години за област София (столица).

⁵Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година.

Фиг. 3. Средна възраст на жената при раждане на първо дете и тотален коефициент на плодовитост по области през 2022 година

През 2022 г. броят на живородените извънбрачни деца е 1 279, или 63.8% от всички живородени. Относителният дял на живородените извънбрачни деца в селата (68.7%) е по-висок отколкото в градовете (60.9%).

В регионален аспект най-висок е относителният дял на извънбрачните раждания в областите Ловеч (79.9%), Видин (77.0%) и Враца (76.6%). Този дял е над 50.0% във всички области на страната с изключение на Разград (44.8%) и Кърджали (34.6%).

Смъртност

Броят на умрелите лица през 2022 г. е 4 380, а коефициентът на обща смъртност⁶ - 19.3‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 1 177 или с 21.2%. Нивото на общата смъртност продължава да е високо.

Смъртността сред мъжете (21.3‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (17.4‰). През 2022 г. на 1 000 жени умират 1 159 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (20.9‰) отколкото в градовете (18.3‰).

⁶Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

Бракове и разводи

През 2022 г. се наблюдава намаление на броя на сключените бракове в област Пазарджик. Регистрираните юридически бракове са 907 и са с 46 по-малко от предходната година. От всички регистрирани бракове 65.6% (595) са сред населението в градовете. В селата са сключени 312 брака. Коефициентът на брачност⁸ през 2022 г. е 4.0‰.

През 2022 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 32.5 и 29.2 години. Спрямо предходната година средната възраст се увеличава с 0.7 години за мъжете и 0.4 години за жените.

За 87.7% от жените и 86.3% от мъжете, сключили граждански брак през 2022 г., той е бил първи.

Областите с най-много бракове на 1 000 души от населението са Разград - 5.4‰, и Силистра - 5.0‰, а най-нисък е коефициентът на брачност в област Перник и Враца - по 2.6‰.

Броят на разводите в област Пазарджик през 2022 г. е 313 и е с 8 повече спрямо 2021 година (305), а коефициентът на разводимост е 1.4‰. От всички прекратени бракове 65.5% (205) се отнасят за населението в градовете.

Най-голям е дялът на браковете, прекратени по „взаимно съгласие“ (85.3%), следват причините „несходство в характерите“ (7.3%) и „фактическа раздяла“ (6.4%).

Вътрешна и външна миграция на населението

През 2022 г. в преселванията между населените места в страната са участвали 102 920 лица.

Най-голям брой от преселващите се в страната са избрали за свое ново местоживее в област София (столица) (17 196). Областите с най-големи относителни дялове в миграционния поток към област София (столица) са София - 13.0% и Благоевград - 7.2%.

Най-малко преселили се в столицата са от областите Разград и Силистра - по 0.7%, и Търговище - 0.8%.

Най-голям брой от преселващите се от област Пазарджик са избрали за ново местоживее в София (столица) - 629

През 2022 г. в преселванията между населените места в област Пазарджик участват 1 348 души, или това е вътрешнообластната миграция.

През 2022 г. 224 души са заявили промяна на своя настоящ адрес от област Пазарджик в чужбина.

Лицата, които са сменили местоживее си от чужбина в България, или потокът на имигрантите включва български граждани, завърнали се в страната, както и граждани на други държави, получили разрешение за постоянно пребиваване в страната. През 2022 г. 1 434 лица са заявили промяна на своето обичайно местоживее от чужбина в област Пазарджик.

⁸ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. През 2022 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на област Пазарджик е намаляло с 2 376 души.

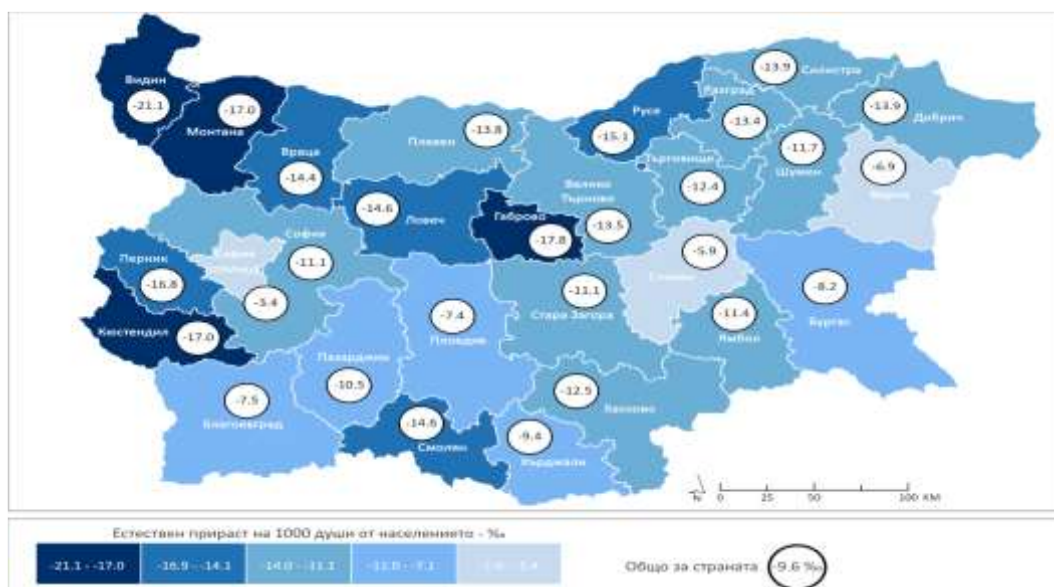
Намалението на населението, измерено чрез **коефициента на естествения прираст**⁹ в област Пазарджик е минус 10.5%. Коефициентът на естествен прираст в градовете е минус 9.3%, а в селата - минус 12.3%.

През 2022 г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст.

С най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст са областите София (столица) (-3.4%), Сливен (-5.9%), и Варна (-6.9%).

С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е област Видин - минус 21.1%, следвана от областите Габрово - минус 17.8%, и Монтана и Кюстендил - минус 17.0%. В двадесет и една области населението намалява с над 10 на 1 000 души през 2022 година.

**Фиг. 5. Естествен прираст на населението през 2022 г. по области
(На 1 000 души)**

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичният прираст (нетното салдо от външната **миграция**), който през 2022 г за област Пазарджик е

⁹ Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението

положителен - плюс 960 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

Табл. 2. Механичен прираст на населението в област Пазарджик по години

Година	Заселили	Изселили	(Брой)
			Механичен прираст
2020	5 596	4 388	+1 208
2021	4 148	4 588	-440
2022	4 252	3 292	+960

През 2022 г. заселилите се в област Пазарджик са със 104 повече в сравнение с 2021 година. Заселилите се в област Пазарджик през 2022 г. са 4 252 души, като от тях 52.2% (2 220) са мъже и 47.8% (2 032) са жени.

През 2022 г. от общините в областта седем имат положителен механичен прираст - като общините Пазарджик и Брацигово са с най-голям механичен прираст.

През 2022 г. двадесет и две области имат положителен механичен прираст. Най-голям механичен прираст има в областите Кърджали (21.5%), София (столица) (7.9%), Бургас (7.1%) и Пловдив (7.0%). С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са областите Смолян (-4.5%), Хасково (-1.5%) и Ловеч (-1.1%).

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година. Оценката за населението към 31.12.2022 г. отразява промените в броя и структурите на населението регистрирани при Преброяване 2021.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година. За населението към 31.12.2021 г. е използвано ревизирано население, изчислено на база данните от Преброяване на населението и жилищния фонд към 07.09.2021 г. и естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 година.

Налице е прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти през 2022 г., поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическия регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирения, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.